

Gymnocladus, de doodsbeenderenboom

De Nederlandse naam, doodsbeenderenboom, dankt de boom aan zijn knokige, bruingrijze twijgen die enigszins blauw berijpt zijn. Daardoor ontstaat een soort valse lijkkleur, zodat de twijgen een sterke gelijkenis vertonen met menselijke botten.

Gymnocladus dioica komt van nature voor in de oostelijke staten van Noord-Amerika, van de rijke gemengde loofhoutbossen van zuidelijk Ontario tot in Pennsylvania en Oklahoma ten westen van het Alleghany-gebergte. De boom heeft een voorkeur voor open, goed doorwortelbare, vochtige vruchtbare gronden. In zijn natuurlijk verspreidingsgebied wordt de boom wel 30 meter hoog met een zeer brede, open en losse kroon. Bij ons in cultuur wordt de boom slechts 10 tot maximaal 15 meter hoog. De grillige gestel- en zijtakken zijn te herkennen van grote afstand. De stam is imposant en met donkergrijze, diep gegroefde en ruw afschilferende schors bezet. De gesteltakken zijn spaarzaam bezet met dikke, knokige, stijve en knoestige twijgen. De jonge twijgen zijn lichtgrijs en behaard, later kaal, grijsbruin en blauw berijpt met ruwe wittige lenticellen, waardoor de gelijkenis met menselijke botten zo treffend is. De grote hoefvormige bladmerken zijn iets verzonken, met daarboven

de bruine tot roodbruine knoppen los van het hart- of hoefvormig bladmerk; de twijgen hebben vrijwel nooit een eindknop. Mede door het ontbreken van een eindknop ontstaat de hoekige groei van twijgen en takken, die de boom zo'n bijzonder karakter geven.

Het blad is zeer groot, dubbelgeveerd en meestal evengeveerd, maar oneven geveerd komt ook voor, evenals beide vormen aan één individu. Het blad loopt zeer laat uit en kan dan uitgroeien tot 90 cm lengte en 60 cm breedte, aan jonge bomen nog groter. Aan de centrale bladspil, die tot wel 80 cm lang kan worden, zitten zij-jukken of spillen van 14 tot 20 cm lang. De jukken zitten exact tegenover elkaar. Aan deze zijspillen zitten vervolgens de drie tot zeven bladjukken met zes tot veertien deelblaadjes. Vanaf de bladvoet van de centrale bladspil zitten eerst twee tot drie bladjukken, voordat de zijspillen beginnen met de deelblaadjes eraan, ook weer in tegenoverstaande bladstand. De blaadjes zijn mat of dofgroen, aan de onderzijde lichter en behaard langs de nerven. De boom heeft een schitterende goudgele herfstkleur en de bladval is een ritueel op zich. Allereerst vallen de gele blaadjes, vervolgens de gele zij-jukken van de centrale bladsteel en als laatste de centrale bladsteel met een of

Binnen de systematische indeling van het *regnum vegetabile* – het plantenrijk – behoort het geslacht *Gymnocladus* tot de orde van de *Fabales* en daarbinnen tot de familie *Leguminosae* of *Fabaceae* (synoniem) en de onderfamilie van de *Caesalpinieaceae*. Bijzonder is dat het geslacht *Gymnocladus* dus wel behoort tot de *Leguminosae*, de peulvruchtachtigen, maar niet tot de *Papilionaceae*, de vlinderbloemigen, zoals bijvoorbeeld *Robinia*. Andere geslachten binnen de peulvruchtfamilie zijn onder andere de judasboom *Cercis*, de valse christusdoorn *Gleditsia* en de johannesbroodboom *Ceratonia*. De geslachtsnaam van deze bijzondere species is afgeleid van het Grieks: *gymnos* = naakt en *klados* = tak. Samengevoegd is dat dan 'naakte tak', oftewel een bladverliezende boom. De soortnaam *dioica* betekent 'tweehuizig'. 'Weet u het nog?' Het kleine geslacht kent een vijftal soorten, waarvan twee in de gematigde zone van het noordelijk halfrond en een drietal subtropische tot tropische makers. De bekendste van de vijf is ongetwijfeld *Gymnocladus dioica*.

Auteur: Jan P. Mauritz VRT

Jan P. Mauritz, VRT

twee zij-jukken eraan. Je hebt er in ieder geval lang plezier van! De bloeiwijze verschijnt in juni en is zoals gezegd eenslachtig en dus tweehuizig, zoals de soortnaam al aangeeft. Soms is de boom eenhuizig met polygame bloemen. De vrouwelijke bloemen staan in eindstandige bloemtulen van 20 tot 30 lengte en bestaan uit 1,5 tot 2 cm lange buisvormige kelken met vijf kelkbladen als uitgespreide tanden; ze zijn groenwittig van kleur. De manlijk bloemen staan in kortere pluimen tot 10 cm lengte en zijn veel kleiner, wittig van kleur, met tien meeldraden. De vruchten zijn dikke en harde peulen, 10 tot maximaal 30 cm lang en 4 tot 5 cm breed, eerst groenig van kleur met een blauwige vleug, bij rijping bruinig en berijpt. De drie tot tien grote platte zaden zijn keihard en moeten voor vermeerdering bewerkt worden door middel van stratificeren. Er bestaat slechts 1 cv van deze prachtige parkboom, 'Variegata', en die draagt bladeren met een roomwitte kleurschakering op de deelblaadjes. Deze bonte kleur blijft ook bestaan aan de boom; er zit dus geen verloop in naar geheel groen.

Stuur of twitter dit artikel door!

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/artikel.asp?id=19-5260